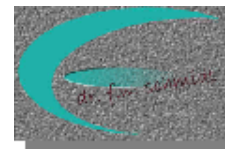

Reacties:
f.schmidt@wxs.nl

Histo-visie

Een brief uit Batavia

In het archief van Hasselt troffen we twee brieven aan over twee jonge mannen, die Hasselt de rug toekeerden. Beiden waren zonen van niet onbemiddelde ouders. De eerste brief dateert van uit het midden van de zeventiende eeuw en werd door Hendrik van Wilp geschreven. Hij vertrok in 1646 als twintigjarige adelporst naar Indië om daar zijn fortuin te zoeken. Zijn schrijven is in feite een reisverslag.

De tweede brief is geschreven door Exalto d' Almaras die van het stadsbestuur toestemming vraagt om zijn zoon in verzekerde bewaring te mogen laten stellen. Zijn epistel dateert uit eind achttiende eeuw.

Hendrik van Wilp

Hendrik van Wilp is waarschijnlijk in 1626 geboren. In de doopboeken van Hasselt staat vermeld, dat Hendrik van Wilp en Janneke van Keppel op 24 september van dat jaar een kind lieten dopen.

De grootvader van Hendrik van Wilp, Henrick van Keppel Fox, was in het begin van de zeventiende eeuw burgemeester van deze stad. Later werd hij hoogschout van Hasselt. In 1628 moest hij vanwege zijn ziekte dit ambt neerleggen.

Zijn reisverslag

Zoals wel meer jonge lieden dacht Hendrik in het verre Indië carrière te kunnen maken. Door het V.O.C. werd hij als adelporst aangemonsterd. Jonge mannen waren gewild. Hendrik had zich echter niet gerealiseerd dat een gage van tien gulden in de maand onvoldoende was om zijn levensstandaard te kunnen continueren. In zijn brief spreekt hij dan ook zijn angst uit dat hij er een sobere levensstijl op na zal moeten houden. Hij verzoekt in zijn brief de magistraat van Hasselt daarom voor hem een goed woordje te doen, zodat hij snel promotie kan maken.

Texel

Maandag 16 maart 1646. Op de rede van Texel

maakt een viertal schepen zich klaar om uit te varen. Op de Witte Olifant met een tonnage van 1000 ton, de Banda met 550 ton, de Coninck David en de Patientia [beide fluiten van elk 600 ton] worden de zeilen gehesen. De Witte Olifant met als kapitein Klaas Bot en met aan boord de admiraal en de Raadt van Oost-Indien neemt de leiding. Hendrik van Wilp is eveneens op dit schip ondergebracht. Zonder al teveel problemen varen de schepen op 6 april uit.

Duins

Ongunstige wind zorgde ervoor dat de tocht maar langzaam verliep. Op 17 april werd pas Duins bereikt. Bijna drie weken moesten de vier schepen hier blijven liggen. Op vier mei draaide de wind. Een vanuit het noordoosten komende bries maakte het mogelijk, dat men opnieuw het zeegat kon kiezen. Hendrik moet in Duins zijn ogen uitgekeken hebben. Waarschijnlijk was dit zijn eerste contact met het buitenland. Desondanks blijkt uit zijn brief dat ook hij blij

Bronnen:

was dat de tocht voortgezet kon worden.

Canarische Eilanden

Op 1 juni bereikte men de Canarische Eilanden. Op het Portugese eiland St. Jan werden enige verversingen ingenomen. Op dinsdag 10 juni werd opnieuw zee gekozen. Het gevaarlijkste deel van de tocht was nu begonnen.

Brazilië

Nadat men het eiland St. Jan verlaten had, begon in feite de tocht pas echt. De stuurlieden zetten een zuidwestelijke koers uit. Dit deel van de tocht verliep verre van probleemloos.

Onderweg brak de "rode loop" uit. Verscheidene bemanningslieden stierven hieraan. Ook Hendrik werd niet gespaard. Hij schrijft dat hij meer dan een maand er last van heeft gehad.

Tot overmaat van ramp bleek dat de stuurlieden ook nog de koers verkeerd uitgezet hadden. Op de ochtend van de zeventiende juli naderde men totaal onverwacht de Braziliaanse kust. Recht voor hen uit lag Fernabucco (het huidige Recife). Men was zelfs zo dichtbij, dat men de rede kon zien. Fernabucco liet men wijselijk "links" liggen, want sinds de Hollandse overheersing van Brazilië was de verstandhouding met de overwegend Portugese bevolking niet bepaald hartelijk te noemen. In 1646 lag voor Recife dan ook een vijandige blokkade van schepen.

De Kaap

Twee maanden later - om precies te zijn op 19 september - bereikte men Kaap de Goede Hoop. In 1646 was De Kaap nog geen officiële plaats voor het innemen van verversingen. Men was afhankelijk van de bereidheid van de oorspronkelijke bewoners om handel te willen drijven. Bij het zien van de schepen trokken de "wilden", zoals Hendrik hen noemde, weg. Hun vertrouwen in de Hollanders had waarschijnlijk in het verleden teveel deuken opgelopen. Het resultaat was dat men alleen vers water kon inslaan.

Zaterdag 10 oktober begon men met het laatste deel van de tocht. Hendrik schrijft er niets over, zodat we mogen aannemen dat dit gedeelte voorspoedig verlopen is.

Batavia

Eindelijk werd op dinsdag 8 december na een tocht van bijna negen maanden het einddoel Batavia bereikt. De vloot was inmiddels uiteen gevallen. De Banda had reeds in oktober Indië bereikt. De reis had aan 35 opvarenden het leven gekost. De Patientia had in november Batavia weten te bereiken. Dertien bemanningleden waren onderweg gestorven. De Coninck David was het laatste schip dat arriveerde.

De bronnen vermelden een andere samenstelling van de vloot. Hierin wordt namelijk gesproken van de Witte Olifant, De Coninck David en het Witte Paard.

Deze drie schepen samen hadden bij hun aankomst 420 zeelieden aan boord, 156 soldaten en 22 doden.

Slot

In Batavia kwam Hendrik tot de ontluisterende ontdekking dat hij voortaan maar weinig te besteden zou hebben. Dit vooruitzicht en een gevoel van heimwee deden hem deze brief schrijven. Zou hij zich daarbij gerealiseerd hebben, dat hij een mogelijk antwoord op deze op 16 december gedateerde brief op z'n vroegst over anderhalf jaar zou mogen verwachten?

Hendrik van Wilp komen we verder niet meer in de archieven van Hasselt tegen. Mogelijk dat het VOC-archief dat in het Nationaal Archief in Den Haag bewaard wordt, ons nog verder kan helpen. Voorlopig houdt hier echter het verhaal over Hendrik van Wilp op.

Bronnen:

Meer over de historie van Hasselt weten of zien

www.schmidtplanet.info